

יו"ל ע"י
מבצרי התורה והחינוך
 שע"י קהל הסידי מכנובוקא בעלזא בית שמש
 בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הלל קנו

באמת ובתמים

על מצות הציצית שנצטוונו בפרשתינו, על ההשפעות והסגולות המיוחדות על העניין הסגולי להביט ולמשמש בציציות הטלית

בכל דור ודור, היו בני ישראל מהדרים בקיום המצוה החביבה - מצות הציצית. חיבבו הם ביתר שאת את קיומה; לא די שמקיימים זאת המצוה בלבישת הציצית כתיקונה וכהלכתה ככל פרטיה הלקוטיה והליכותיה, אלא אף מהדרים הם להביט באלו ציציותיהם. להתבונן בה, כמו גם ממששים הם בציציותיהם מפעם לפעם. הליכות הנהגות אלו הפיקו ולמדו זאת מפרשתינו - פרשת שלה, העוסקת גם במצוה נעלה זו, בזאת המצוה.

שנו חכמים זכרונם לברכה במסכת מנחות (מג ב): על הכתוב הנאמר בפרשתינו **"וראיתם אותו וזכרתם ועשיתם את כל מצוות ה' תנא וראיתם, וזכרתם, ועשיתם, - ראייה מביא לידי זכירה, זכירה מביאה לידי עשייה"**.

דברי הגמרא הללו נמצאו ללמדנו לנכון, כי עיקר קיום מצות ציצית היא שנגיע ע"י הראיה לזכירה ועשיית המצוות. על כך עוררנו פוסקי ההלכה כי נכון וראוי להביט ולהסתכל מתוך כוונה מיוחדת בציצית. ענין זה נפסק בשו"ע סימן כד סעיף ג בשם רב משה גאון: **"טוב להסתכל בציצית בשעת עטיפה כשמברך"**.

"וראיתם אותו"

דרשו חכמינו זכרונם לברכה בארוכה כי ההבטה בכנפי הציצית וראיתם, מזכירה לנו את הבורא יתברך וכך מצוטטים הדברים במדרש תנחומא שכתבו: **"ומתוך שהוא רואה אותו, זוכר את קונו שנאמר 'וראו את אלוקי ישראל... 'וראיתם אותו' ולא אותה, שאם עשיתם כן כאילו כסא כבוד אתה רואה. במשנת רבי אליעזר מובא: לפיכך ציוה הקב"ה את ישראל להניחו[ציצית] על טליתיהן, ואילו הן מסתכלין בכסא הכבוד, ומתיראין ממי שאמר והיה העולם"**.

לא בכדי עוררו רבותינו הצדיקים על הענין למשמש בציצית במשך היום מפעם לפעם, בכך סברו כי מעוררת הוא ליראת שמים, וכדברי המדרש הנ"ל: **"ומתיראים ממי שאמר והיה העולם"**.

תא חזי את דבריו המפורשים של ה'בית אהרן' להרה"ק רבי אהרן מקארלין [פר' שלח] הכותב כי יש בהסתכלות בציצית ענין סגולי להתעורר בירא"ש וכלשוננו: **"ראייה' אותיות - יראה, כי**

ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת

פרפרת נאה ביאר בדבריו הקדושים של כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע על המובא בדברי רש"י ז"ל על כנפי בגדיהם - **כנגד (שמות יט) ואשא אתכם על כנפי נשרים. שמונה חוטין שבה כנגד ח' ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים, ומקשים המפרשים הלא לא היו אלא ז' ימים**.

וביאר מרן ז"ע דאיתא בזהר הק' כי בליל פסח שיצאו ישראל ממצרים היה לילה כיום איך, ולפי זה הלילה נחשבת כיום, ע"כ אמר ח' ימים.

ועוד היה מבאר דאיתא בתרגום יונתן שבערב פסח בא עמוד הענן והוציא את ישראל ממצרים, והביאם למקום המקדש ועשו שם הקרבן פסח, וזה מה שכתוב (שמות י"ט ד') **"ואשא אתכם על כנפי נשרים"**, ולפי"ז יובן מה שכתב רש"י ז"ל שהיו ח' ימים עד קריעת ים סוף, כי מחשבים מערב פסח שאז כבר יצאו לארץ ישראל, וזה שכתב רש"י ז"ל על כנפי בגדיהם כנגד ואשא אתכם על כנפי נשרים, דלכן ציווה ה' לעשות ח' חוטין על כנף הציצית, משום דהקב"ה הוציאנו מערב פסח על הענן, שע"י נחשב שהיו ח' ימים מיציאת מצרים עד קריעת ים סוף.

ומבאר באופן נוסף, דאיתא בתנא דבי אליהו למה נסמכה פרשת ציצית לפרשת מקושש, אמר משה לקב"ה, רבש"ע בימי החול מלובשים בתפילין וע"י נזכרים לקיים את כל מצוות ה', אבל בשבת שאין מניחים תפילין אין להם "אות", אע"פ שגם שבת נקרא 'אות' אבל זה רק ב'ישב ואל תעשה' ולא ניכר הדבר, ולכאורה מצוות מילה גם נקראת אות, אלא שבמדבר לא מלו את עצמם בני ישראל כי לא היה להם רוח צפונית שתרפאם, כדאיתא (יבמות עא), לכן הוצרכו ליתן להם מצוות ציצית לאות, וזהו זיהוי בני ישראל במדבר' והרי ע"כ לא מלו את עצמם כי לא היה רוח צפונית לרפאותם. וא"כ היה חסר להם אות, לפיכך קבלו מצוות ציצית.

ראיית הציצית מעוררת יראת שמים ע"כ.

בספרי גדולי הדורות מצינו עוד מנהגים שנהגו בהם ישראל קדושים מרוב חיבוב מצות ציצית ונביא את מה שכתב המהרש"ל בים של שלמה (יבמות פ"א סו"ס ג) נהגו המדקדקים לכוון בציצית סביב הקמיצה בעת ק"ש, וסודו עמוק, וסוד ד' ליראיו".

זה קלי ואנוהו - במצות ציצית

נאה להסמיך עובדא אצל מרנא ורבנא בעל החתם סופר ז"ע כאשר אינה לידו טלית מצויץ ונאה, ויעלו לבבו ונפשו גם יחד עדי שחקק שמחתו עלי גיליון באחד מתשובותיו המפורסמים (חת"ס שו"ת ח"א ס"י ו') **"זל"ק: "זה לי שבועות היה כאן איש אחד מק"ק יערסלב ובידו ציצית שזורים יפים מאוד, והעיד לי שהמה מנופצים לשמה, ואע"ג שיש לי בתוך ביתי הרבה כפול שמונה ומנופצים לשמה העשויים פה על פי כשרים, מ"מ לקחתי ממנו להיותם יותר יפים"**

וציוונו על מצות ציצית

על כל בני ישראל מוטל לקיים את המצוה בסילודין מתוך שמחה של מצוה, ואף על פי שתדירה היא מידי יום ביומו, בל לו להפוך אותה למצוה קלה שאדם דש בעקביו.

ונסיים בסיפור המופלא שמסופר על הגאון רבי אליהו מוויילנא זצ"ל, שטרם השיב נשמתו הטהורה לאביו שבשמים בחוה"מ סוכות [י"ט בתשרי תקנ"ח], החזיק בידו את אגודת ארבעת המינים ובה. שאלוהו תלמידיו: ילמדנו רבינו, מה מקום לבכיה זו, והלא רבינו עסק כל ימיו בתורה בטהרה ובפרישות, ומה לו כי יבכה? השיבם הגאון: הן כאן בעלמא הדין במחיר עשרים גראשן יש באפשרותנו לקיים את המצוה החביבה והיקרה של נטילת ארבעת המינים, **ומצות לבישת ציצית**, ואולם בעלמא דקשוט אפילו אם נפן כל חללא דעלמא כדי שזוכה לאחוזו כמעט רגע את אותם ציצית וארבעת מינים לא יתאפשר לנו הדבר, ועל דא קא בכינא, על קיום המצוות החביבות דאולה מינאי!

כך הפליגו גדולי הדורות בזאת המצוה. ולא זו בלבד, אלא ראו לנכון להקפיד לעורר את בני ישראל על מצות הציצית, וליתן את עיניהם וליבם לתור אחר הקפידה במצוה זו.

הרה"ק בעל שם שלמה
ממונקאטש זי"ע

הראשון לשובת מונקאטש

רבנו רבי שלמה שפירא זי"ע נולד לאביו הקדוש בעל ה'בני יששכר' מדינוב זי"ע, מצדיקי ומאורי החסידות. בדרכיו הקדושות של אביו קדישא הילך רבנו, כאשר שילב בין רבנות ופסיקות הוראה לבין הנהגת קהל עדת חסידים. לאחר שכהן ברבנות בעיירות שונות התקבל רבנו לכהן פאר כרבה ומורה דרכה של קהילה קדושה מונקאטש, שם החל להנהיג את עדת הקודש ובכך ייסד את שושלת הקודש לבית מונקאטש אשר מפוארת היא מאז ועד הלום.

את מקומו המשיך בנו, הרה"ק רבי צבי הירש זי"ע בעל ה'דרכי תשובה' זי"ע - אבי הרה"ק רבי חיים אלעזר זי"ע בעל 'מנחת אלעזר'.

סיפורו של למדן

כך שמעתי מפ"ק האדמו"ר מפשעווארסק שליט"א אשר סיפר את אשר נהג הרה"ק בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע, לספר על אודות קדושתו הנשגבה של רבנו.

אל בית המדרש אשר במונקאטש הגיע יהודי אשר למדנותו היתה רבה. הוא נכנס בשיח עם הלומדים והללו נותרו משתוממים בראותם את גודל בקיאותו וידענותו בכל חלקי התורה ממש, בלי יוצא מן הכלל. הוא ציטט מן הש"ס ומן הפוסקים, מדבריהם של ראשונים ומתורתם של אחרונים, בבקיאות מופלגת אשר הותירה את כל תלמידי החכמים משתאים אודות רוב גדולתו בתורה. הלמדן המשיך לשהות בעיר עוד ימים, בהם הוא מושך אליו את כל הלמדנים והצורבים אשר במונקאטש שהגיעו להתבשם מזיו תורתו ומבקיאותו המופלגת. למוזר היה שכאשר הציעו לו להיכנס אל הקודש פנימה, אלא מרא דאתרא, רבנו הישם משלמה, אשר ללא ספק תצהל נפשו למראה למדן מופלג שכזה - סירב אותו הלמדן בסירוב מוחלט שאינו משתמע לשתי פנים. וראו בחוש שהוא נזהר ממש שלא לפגוש את רבנו, אף לא באקראי, ברחוב או במבו.

הגיעו הדברים לשמע אוזן רבנו, אשר פסק ואמר:

כה עשו. היכנסו עמו לשיחת לימוד בהיכל בית המדרש וכאשר תלך השיחה התורנית ותהיה סוערת מאד עד שאותו אחד יהיה שקוע כל כולו בסברותיו - מהרו לנעול את כל שערי ופתחי בית המדרש, לבל יוכל

לצאת. או אז תשלחו להזמיני לשם ואתה על קנקנו. ואכן כך עשו.

ויהי כאשר הרגיש אותו אחד בהרגשת ליבו שרבנו יצא מפתח ביתו להגיע לעבר בית המדרש, החל משתולל ומשתלח, הוא ניסה בבהילות למצוא מקום מפלט, דרך הפתחים או החלונות - אולם כאשר ראה שהכל נעול וסגור על מסגר ובריה ואין לו כל דרך לנוס משמה - החל משתולל ומתרוצץ כארי בסוגר. ויהי המחזה לחרדת אלוקים. ואכן, רגעים טרם הגיע רבנו אל בית המדרש, הצליח הלה לפרוץ פתח כלשהו ונעלם מבלי להותיר עקבות ורשימו.

באותה שעה ראו הכל את אשר הרגיש רבנו תיכף - שאותו למדן לא היה מכוחות הקדושה. וראו עד כמה קדושתו של רבנו אשר אותו למדן מגונה היה מתרחק הימנו וירא מפני קדושתו.

לפני התיבה

עוד סיפר כ"ק האדמו"ר מפשעווארסק שליט"א:

כאשר שהה פעם רבנו בחג שמיני עצרת בצל הקודש אצל הרה"ק הצאנז'ער רב זי"ע (כידוע היו מסתופפים צדיקים רבים ומנהיגי עדת ישראל בצל קדשו), ביקש הצאנז'ער רב זי"ע ממשמשו בקודש שיפנה אל רבנו ויכבדנו לגשת ולשמש כשליח ציבור בתפילת שחרית של יום-טוב. הלה הציע את הכיבוד אולם רבנו סירב בהסבירו שהוא חולה בצרידות נוראה עד שאינו יכול להוציא תיבה אחת בקול מגורו וממילא לא יהיה מן הנכון שישמש כשליח ציבור. שמע המשמש בקודש ומסר את הדברים לרבו ומשלחו, הרה"ק מצאנז' זי"ע.

כאשר הגיעו בתפילה לשלהי תפילת 'נשמת כל חי', חש רבנו הישם משלמה' שמאן-דהו מושך בטליתו. הוא חכך בדעתו והבין שלא על אודות הגשתו לפני התיבה מושכים בטליתו, כי כבר הסביר שאינו מסוגל לכה, על כן לא פנה לאחוריו לראות מי ומי המושך בטלית אלא המשיך בתפילת בהתלהבות. כאשר הרגיש שהלה ממשך ומושך בטליתו, הסתובב ובחרדת קודש ראה את הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע ניצב שם ומורה באצבע קדשו שייגש לשמש כשליח ציבור.

כאשר הצאנז'ער רב בעצמו מכבד - אין כל ברירה.

ניגש רבנו הישם משלמה' לפני התיבה והחל מתפלל, ומה מאד היה רב הפלא כאשר גורנו נרפא לחלוטין ברגעא חדא וקול גדול כארי בקע ממנו. שוב לא נותר אצלו זכר

לאותה צרידות.

הוסיף האדמו"ר מפשעווארסק שליט"א וחייד:

הנה זאת שרבנו מצאנז' זי"ע ניגש בעצמו לכבד לגשת לפני התיבה - זהו למעלה מדרך הטבע. כי לא היה בשום צורה ואופן צריך להיות כך שהוא יגיש בעצמו לפני התיבה. אולם נוכל להבין שמטרתו היתה בכך מאחר ורצה לפעול עבור רבנו הישם משלמה' רפואת גרונו בשלימות, ולפעול רפואות וישועות - זאת כבר כן היה מתפקידו של הרה"ק מצאנז' זי"ע.

הגה"ק רבי מאיר אייזנשטש
זי"ע בעל 'פנים מאירות'

מורה ודאין

רבנו הגדול רבי מאיר בן רבי יצחק אייזנשטש זי"ע - אשר מכונה גם 'מהר"ם א"ש' (-יש לחלק בינו לבין מהר"ם א"ש השני אשר חי בדור מאוחר יותר) היה ממאורי דורו, לידתו היתה בשנת ת"ל והסתלקותו לגנזי מרומים בשנת תק"ה. הוא זכה ללמוד אצל רבותיו הגדולים, בעל ה'מגן אברהם' ורבי דוד אופנהיימר. רבנו היה מגדולי התורה וההוראה בדורו ורבות יסופר עליו. במיוחד נודע שמו של רבנו לדורות בזכות תלמידו הגדול, הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע אשר גדל על ברכיו של רבנו, בהיותו יתום, ולמד ממנו את רוב תורתו בייחוד נודע שמו לדורות על שם ספרו הנשגב אשר הוא מיסודי היסודות של עולם ההלכה, שו"ת 'פנים מאירות', ובנוסף נותרו מזיו תורתו החיבורים הנוספים: ספר פנים מאירות על סדר קודשים. הביאור המשובב 'כתנות אור' על התורה וחמש המגילות, וספרו 'אור הגנוז' אשר בו גנוזים חידושים על מסכת כתובות שבתלמוד ועל הלכות יין נסך שביורה דעה.

עדותו של תלמיד

בהספד אשר כותב על רבנו תלמידו, רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע, הוא כותב כך:

"צרים אחזתני בשמע כי הגאון המפורסם בעולם התורה והיראה, אלוף נעורי אשר למדתי אצלו, הלך למנוחה... ומעיד אני עליו שמאד היה שוקד על התורה, והוא קיים מה שנאמר בקריאת שמע: בשבתך ובביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך. מעיד אני שהיה חלוש מאד בטבעו, ומכל מקום לא ביטל עונתו של תורה ויגע מאד בתורה ולא ביטל בשינה לילה לילה, שהיה קם לאחר חצות ללמוד תורה לשמה".

מהלכות תפלה (ב')

בגדר 'כבוד חבריו' (ואינו דומה אפילו ל'צפרא דמרי טב') ומותר בכל אופן לפני התפלה, ובפרט אם יש בזה משום דרכי שלום, ו', כל מה שאמרנו לעיל זהו רק לפתוח בשלום חבריו, אבל אם שאלו חבריו בשלומם מותר לו להשיבו בכל ענין. וכן מותר לזה שכבר התפלל ללכת לחבירו לשאול בשלומם אפילו אם בגלל זה יצטרך חבריו להשיב לו.

ז', עוד פרט א' חשוב לציין והוא יסודית לכמה אופנים, שכל האיסור הנ"ל רק בעוסק סתם בכבודו של חבריו, אבל זה גדר של צדקה או חסד למי שצריך לכך אז מותר, כי זהו כבודו של מקום, ולמשל בשמחת חתן שבאים ומשכימים לפני תפילת שחרית לבית החתן ללוותו לביהמ"ד, ולכאורה הוא גדר של 'משכים לפתחו' שהוא החמור ביותר (מג' אופנים הנ"ל) אלא שכידוע שזהו 'מצוה גדולה' לשמח חתן (כלשון הטור באבה"ע), וכן על מה שתיקנו חז"ל ברכת 'שהכל ברא לכבודו' (ופירש רש"י, שנתקנה ברכה זו לאסיפת העם הנאספים שם לגמול חסד, זכר לחסדי המקום שנהג עם אדם הראשון וכו'), ואסיפה זו 'כבוד המקום הוא', עכ"ל. וכן אם נכנס לבית חבריו לנחם אבל ר"ל, או לחזק חולה ל"ע בדברי חיזוק הצריך לכך שכל זה מדרכי השי"ת כמו שאמרו חז"ל לפרש המצות עשה (שהוא א' מתרי"ג מצוות) "והלכת בדרכיו" מה הוא גומל חסד אף אתה גומל חסד, מה הוא ביקר חולים (ביקר אאע"ה) אף אתה בקר חולים וכו', והעושה כן מרבה בכבוד המקום. וכן אם הולך ללוות רבו או אביו הנוסע למקום אחר, ואם לא יבוא יהיה בזה פגיעה בכבודו, (או לקבל פניו בשדה התעופה כשהמנהג הוא כך), כל זה כבוד המקום הוא ליהרר מפגיעה בכבוד חבריו ח"ו כל א' וא' לפי כבודו ומצבו. ובכל אופן שמותר ישתדל לכל הפחות לומר ברכת התורה וק"ש ולימנע אם אפשר מלומר 'שלום', רק לומר 'ברוכים הבאים' אפילו בלחיצת יד וכיו"ב, ובבית החתן לומר רק 'מזל טוב' וכיו"ב. ח', ובענין הנ"ל יש לציין שמנהג החסידים מקדמת דנא, להשתדל לא לדבר דיבורי חול כלל לפני התפלה (כמובן כשנגוע ליכבוד הבריות' אין להיות חסיד שוטה) וכידוע לשון הרה"ק הר' ר' אלימלך מליזענסק ז"ע בהנהגות האדם (סי"ט) וישמור את עצמו מלדבר שום דיבור קודם התפלה אפילו דבר אחר, כי זה מבטל כונת התפלה, עכ"ל. ובספר 'קב הישר' (פרק ב') כתב בזה"ל, על כן בהליכתו לבית הכנסת יראה למעט בדיבורו דברי חול עם חברו, וכ"ש עם איש אחר אשר הוא שלא לצורך, וזהו סגולה נפלאה שיקבל ה' ברחמי תפלתו. עכ"ל. [בדרך אגב, מקובל שהר' ר' אלימלך ז"ע למד ושינן הספה"ק 'קב הישר' ק"ב פעמים, כמנין ק"ב].

ט. ראיתי (במהדורת דרשו הערה 15) בשם איזה פוסק שדוקא לפני שחרית נאמרה הלכה זו, ולא קודם מנחה וערבית, ויש לציין שראיתי הרבה פעמים אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א שכשנכנס לתפלת מנחה או מעריב אינו נותן 'שלום עליכם' לאורחים רק לאחר התפילה, ובפשטות נ"ל שזה סברא גדולה, שאמנם אי אפשר לאסור מיד כשיגיע זמן מנחה או מעריב, אבל בזמן שכבר מוכנים ועומדים להתפלל, בדין הוא שלא להתעסק אז בכבוד אדם ולהקדימו לפני כבוד קונו.

בענין אמירת 'שלום' לפני התפלה, להשכים ולפתח חבריו, ועוד כמה פרטים בנידון זה. אמרו חכמינו ז"ל בגמרא ברכות (דף י"ד ע"א), אמר רב, כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאילו עשאו במה (שיחשיב את חבריו כמו 'אלקות' שהרי מקדים כבודו לכבוד המקום), שנאמר 'חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא', אל תיקרי במה אלא במה (ופי' רש"י, כשיש לכם לעסוק בכבוד המקום, אל תתעסקו בכבוד האדם). ושמאל אמר, במה חשבתו לזה ולא לאלוק (ופי' רש"י, שמואל לא דריש לשון במה, אלא כמשמעו במה חשבתו לזה שהקדמת כבודו לכבודי). מדברי הגמרא הללו נלמד כמה הלכות בהנהגת האדם לפני התפלה, א'. היוצא מתוך דברי השו"ע (סימן פ"ט ס"ב) שיש ג' אופנים, אם 'משכים לפתחו' דהיינו שהולך במיוחד לבית חברו כדי לכבדו [והוסיפו האחרונים, שאפילו הולך מחדר זה לחדר הסמוך לו ששם נמצא חברו, או יותר מזה אפילו באותו ביהמ"ד שפונה ממקומו באופן מיוחד למקום חברו], בזה אסור אפילו בכל לשון שיאמר. ואופן ב', שהלך לחצר חברו בשביל דבר אחר כגון לראות איזה עסק וכיו"ב ובדרך אגב עבר על פתח חבריו, אז אסור לומר 'שלום' שזהו שמו של הקב"ה, ואין להשכימו בשמו של הקב"ה לכבוד חבריו לפני התפילה, ונכלל בזה, שהולך ממקומו בביהמ"ד למקום אחר כדי לחפש סידור וכיו"ב, ובדרך אגב עובר במקום של חבריו אבל מותר לומר 'צפרא דמרי טב' וכיו"ב. ואופן ג', שפגש את חברו באקראי, אז מותר לומר לו 'שלום'. אבל נהגו קדמונינו שאפילו במוצא חבריו בשוק, לא יאמר לו 'שלום', אלא 'צפרא דמרי טב', כדי שיתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל, עכתו"ד השו"ע. ב, כתבו גדולי הפוסקים (מובא במשנ"ב ס"ק ט"ז) שאם כבר אמר קצת ברכות אפשר להקל אפילו לומר 'שלום' אם פגש חבריו בשוק, וי"א שההיתר בזה רק 'לכרוע לו' בלי להגיד תיבת 'שלום', כן הוא בש"ע הרב].

והוא יסוד גדול למה שנבאר לקמן בכמה אופנים שמתירים, שיש להשתדל מאד, לכל הפחות לומר ברכת התורה וק"ש, שבה קצת קיל יותר, שכבר התחיל לקבל עול מלכות שמים.

ג', מובא בשם הגרי"ח זוננפלד זצ"ל בספרו 'שלמת חיים', שמה שאמרנו שפוגש חבריו בשוק יאמר 'צפרא דמרי טב' הוא לאו דוקא, והעיקר שישנה מדרך הרגיל שאם רגיל לומר ביידיש 'גוט מארגען' יאמר בלה"ק 'בוקר טוב' וכל כיו"ב, שהעיקר שע"י השינוי יזכור שלא להתעכב בדברים אחרים, ע"כ. ומזה מובן פשוט, שיש להתחזק בענין הזה הצריך חיזוק גדול בזמנינו, שקוראים עיתונים בעיון גדול לפני התפלה, או מדברים מענינים שונים, ובודאי הם מהיפך מהמבואר בשו"ע שיתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל, עד שיתפלל, ד', האיסור הנ"ל מתחיל מעלות השחר [שאו אפשר כבר להתפלל, לכה"פ בשעת הדחק] עד אחרי תפלת שמונה עשרה, (וסיפר לי א' שראה, כ"ק האדמו"ר מוויניץ מונסי הרה"צ מהר"מ זצ"ל, שמיד אחרי תפילת שמי"ע ניגש בביהמ"ד לאורחים שהגיעו לפני התפלה, ובירכם ב'שלום עליכם'). ה, בשו"ת 'שבט הלוי' (ח"י סי' ט"ו) כתב, שלהגיד 'מזל טוב' אין זה

יזאת ליהודה

פרקי חייו ותולדות הרה"ח ר' יהודה (לייבל) גליק ז"ל
לכבוד יומא דנשמתא שיחול ביום כ"ד סיון

מקרה מיוחד מתוך מאות מעשי החסד יצוין, במשך שנים ארוכות היה דר בביתו יהודי חשוב, אשר היה נקרא כי הוא דר אצלו בשכירות, אך ר' לייבל כמעט ולא תבע ממנו דמי השכירות, ואף החשיבו כל כך עד שכיבדו להיות סנדק אצל אחד מיוצאי חלציו, ובכדי להיטיב הרגשתו, היה הלה משלם בכל תקופה סכום פעוט, ובכך הרגיש בנוח שהוא נמצא אצלו בשכירות ולא בחינם, ועד שנסתלק שימשו בנאמנות ובמסירות מרובה.

קובע מקום לתפילתו

זכה ר' לייבל להיות מעמודי התווך של בית מדרשנו בלונדון, הן בעצם מהותו, בהיותו תמיד בימות החול ובשבתות מעשרה הראשונים המכבדים את מקום התפלה כדבעי, והן בהיותו נענה תמיד לכל דבר שבקדושה בבית המדרש בחום ובנתינה הגונה, ואולם כשלא לענין הבעת דעה וכדומה, היה מצטנע בפניו כאילו ואין לו שייכות לבית המדרש כלל.

כמה חזקות קבועות היו לו לר' לייבל בבית המדרש, שימש כשליח ציבור בתפלת מנחה של יום הכיפורים רבות בשנים, והיה חזן קבוע לברך החודש בכל שבת מברכים.

חזקתו להתפלל מנחה ביום הכיפורים, נתגלגלה על ידי כן שכשהיה מתפלל עדיין בשיבת מתיבתא, התעקש הגאון המפורסם רבי אברהם ישכר פרדס זצ"ל, שחפץ הוא שבימים הנוראים יתפלל יהודי כר' לייבל איזה תפלה כשליח ציבור לפני העמוד, לכן התפלל מנחה ביום הכיפורים, ואף כשעבר לבית מדרשינו המשיך בחזקה זו.

כמו כן זכה להכניס ספר תורה מהודר לבית המדרש לעילוי נשמת הוריו ז"ל, שהתקיימה ברוב פאר והדר במוצש"ק פרשת וישלח י"ד כסלו תשנ"א.

ותשחק ליום אחרון

דמותו האצילית הביאה את מכריו וידידיו לכבדו ולהוקירו כערכו הרם, ואף גם בקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א זכה להערכה מיוחדת. בהיותו בזקנותו פעם בארץ הקודש לשמחה במשפחתו, ועלה ובא מירושלים לבני ברק אל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ביקש כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בהכנסו שיברכו, ולא הועילו לו כל הצרותיו עד שבירך את ברכתו.

בשם טוב ובשיבה טובה נסתלק ר' לייבל ביום שלישי כ"ד סיון תשס"ג והוא בן תשעים, וכבוד גדול עשו לו במותו, ובעלות ארונו לארץ הקודש יצא כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לקראת מטתו, עדי נטמן בהר המנוחות בירושלים עיה"ק.

לזכרון עולם בהיכל ה'

מתפללי ולומדי השטיבעל בבית שמש מעלים זכרונו דבר יום ביומו, בתפילותיהם ולימודיהם על גבי שולחנות וספסלי דבי מדרשא, שננתדבו על ידי בני המשפחה לזכרו של אותו גברא רב ויקרא, ושמו הטוב חקוק על קורות בית המדרש לזכרון עולמים.

ראשו של ר' לייבל, כאשר בתקופה זאת היה שם לילות כימים בהתמדה נפלאה, ושואב כל מעייני חיותו מהתורה הקי אשר היא היתה לו לשעשועים בימי עניו, וראו עד היכן הדברים מגיעים, כשלימים התבטא לבני ביתו, שלעולם לא ישכח את מתיקות התקופה הזאת, בה זכה לשבת במנוחה על התורה ועל העבודה.

וכמו התמדתו בתורה, בלטה בתקופה זאת גם דקדוקיו במצוות, וכפי המסופר, שאף שהיה המחנה סגור ומסוגר, בכל זאת בהגיע ערב פסח, והוא לו בקבלה מאבותיו לאפות בעצמו 'ערב פסח מצות', וכפי אשר באמנה אתו מימי שבתו בווינ, כשיזכה כמה שנים לאפות בצוותא עם הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב ז"צ, לא ויתר גם בפעם הזאת, וכל עוד נשמתו בו ברח למאנשעסטער הסמוכה, בכדי לקיים מנהג ישראל תורה.

איתן מושבך

לאחר שניצל זכה להקים משפחה, היה הוא מהחלוצים אשר לפני המחנה, שחינכו בניהם על אדני החינוך הטהור במוסדות תורה ויראת שמים, בתחילה קבע מקום תפלתו בשיבת מתיבתא בין חסידים ואנשי מעשה תשובי לונדון שהתפללו שם בתקופה ההיא, לאחר מכן בהתייסד בית מדרשינו, הצטרף לשאר חסידיו בעלזא ועבר להתפלל בין כותלינו.

החל משעות הבוקר כבר היה ר' לייבל מתיישב ע"י הגמרא, ובהתמדה וחשק נלהב עסק במסכתות הש"ס מתוך הבנה ועמקות, והיה נושא ונותן ומתפלפל עם החברות או עם שאר תלמידי חכמים בלהט ובגבורה, עדי זכה לזכות לנבכי הסוגיות ולעומקא דשמעתתא, וכך גברה התמדתו משך כל שעות היום עדי לאישון לילה.

משא ומתן באמונה

נהנה ר' לייבל מיגיע כפיו ושלח ידו במסחר, ושרתה הברכה במעשי ידיו, ואף על פי כן לא גבה לבו ולא רמו עיניו, מעולם לא התווכח ולא התרעם עם הלקוחות, ובכל גידון וגידון נקט במידת הסבלנות. פעמים הרבה אף שלא שילם הלוקח, המשיך למכור לו ולתת לו, וכשאלוהו 'הלא עדיין לא שילם', השיב שמה שאינו משלם מחמת שאין לו, אם כן אתן לו בכדי שירווח לו ויהא לו מה לשלם.

שנים הרבה עסק במסחר, ועם כל זה לא הוצרך לדרוך בין כתיבי בית הדין להודיע עם אדם אחר, בחר יותר לוותר ולהעביר על מידותיו מלבוא עמו לדין תורה.

אף בעת שהיה טרוד במסחרו, היו עיניו ולבו נתונים בתורה הקי, דקדוקו במצוות בלט בכל הליכותיו, ובכל מצוה ומצוה שנקרית לפניו, חיפש להדר בה בכל מיני הידורים, כך היה הוא זה שזים שיתפללו בבית מדרשינו מעריבי בזמן רבינו תם' גם בימות החול.

פזר נתן לאביונים

במסירות ובנאמנות פתח את דלתו ביתו לרווחה בפני כל עובר ושב, עד שהיה ביתו למגדל אור של גמילות חסדים להרבה עניים ונדכאים, לכתובת לכל דבר שבקדושה, ולמקום ידוע ומפורסם אשר שם יוכלו להשיג הלוואה וכדומה.

למטה יהודה

ר' לייבל נולד בווינ בשנת תער"ג, לאביו הרבני המופלג מוה"ר יום טוב צבי ז"ל, בית אביו חוטר מגוע רבני ק"ק ברעווא שבסלובקיה מדורי דורות.

על עזיבת המשפחה את ברעווא מסופר, כי היה זה בעת שנתמנה לתלמוד תורה מלמד שהיה שייך לכת הנעאלאגען הידועה, וקנו אבי אביו הרה"ק ר' שמואל גליק זצ"ל ניסה למחות על הפרצה, כשהחשש מקנן בקרבו להיכן יתדרדרו עוד בעקבות פעולה זו, ואם יוכל עוד להנך בניו על דרך ישראל סבא, תיכף ומיד קם ועשה מעשה, ועקר מושבו מברעווא לווינ.

בין המשפחות הנכבדות בווינ נמנו משפחת גליק, זקנו הרה"ק ר' שמואל גליק זצ"ל היה השו"ב ומוהל דקלה הנודע בווינ, ומגיד שיעור ובעל קורא בבית הכנסת הנודע שיפשוהל, ובנו כיוצא בו הרבני הרה"ק ר' יו"ט צבי ז"ל אשר קבע מקום תפלתו בבית המדרש של החסידים בווינ, שם התפללו בני עליה מסלתה ומשמנה של החסידים בווינ.

בתחילת שנות המלחמה בעת שחגגו בני ישראל את חג הפורים, כשלבם מלא תקוה שכאז כן עתה יתקיים בהם יונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאים, ביום קדוש זה פרצו בחמת זעם כמה שקצים לתוך ביתו של ר' יו"ט צבי, ושרדו ובזו מכל הבא ליה, והותירו את בית המסחר נקי מכל נכסיו. והנה ר' יו"ט צבי ז"ל עם כל הצער והיגון, עטה על פניו מעטה של שמחת היום, מבלי שיכירו עליו מאומה מגודל האבדון שהיה בחלקו, פנה לשמוח את שמחת היום כאילו לא אירע דבר, ולא סיפר לאחד מבני הבית על פרשת הכסף אשר קרהו, רק לאחר מכן נודע לבני הבית מה הגיע להם ביום הפורים.

רבו שלמדו תורה

כבר בימים ההם התחיל השייכות של ר' לייבל לבעלזא, כשהתחברו בני ר' יו"ט צבי לחסידי בעלזא שבווינ, אחיו הרב החסיד מו"ה משה אהרן ז"ל אף גם נסע פעם מווינ לבעלזא, בצוותא עם קבוצת בחורי חסידי בעלזא.

בבחרותו נסע ר' לייבל ללמוד תורה בטירנוני, בצל הגה"ק רבי שמואל דוד הלוי אונגאר זצ"ל, לימים אב"ד ור"מ נייטרא, בשנים אלו עלה ונתעלה ונפשו נקשרה בהערצה לדמותו, קשר זה נשאר איתן לימים רבים, ובכל ימיו היה עורך בביתו סעודה ביום הילולת הרב מגניטרא, בו התאספו כל התלמידים שהיו גרים בלונדון.

בהגיעו לפרקו בא בבית האירוסין עם בת גילו מרת רבקה בת הרבני המפואר והמפורסם מוה"ר שמשון פיישער זצ"ל, אשר היה מקושר לכ"ק מרן מהר"א ז"צ, ובזכותו נקתר ר' לייבל בקרבה יתרה לבעלזא.

כי אתה עמדי

לאחר נישואיו פרצה מלחמת העולם השנייה, זכה ר' לייבל והיתה לו נפשו לשלל, ובברחו מווינ איקלע ובא למחנה הסגר אשר במדינת אנגלאנד. אז כשכל פרנסתו היתה מוטלת על הנהלת המחנה, ולא היה הוא צריך לעמול על הפרנסה, היה ניכר היכן מונח